1893 — 1973
80
років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 60. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 31-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1973 No. 60. VOL. LXXX.

ЗАСТУПНИК ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ ВВАЖАЄ СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ЗА „РОСІЮ", А ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ ЗА ЇЇ „ВНУТРІШНЮ СПРАВУ", ОПІСЛЯ ПРИЗНАЄ СВОЮ ПОМИЛКУ

Вашингтон. — Заступник державного секретаря Кеннет Раш, виступаючи в четвер, 29-го березня, на крайовій пресовій конференції в закордонних справах, увесь час називав Совєтський Союз „Росією" і коли один з приявних редакторів запитав його, чи це може означає „нові напрямні" американської політики, зокрема у відношенні насильно включених до Совєтського Союзу не-російських народів, секретар Раш коротко заявив, що він не думає втручатися у „внутрішні справи Росії". Опісля, в приватній розмові під час прийняття, що його влаштував Державний Департамент для учасників конференції, секретар Раш признав, що назва Совєтського Союзу „Росією" була його помилкою та що тієї помилки він більше не повторить. Секретар Раш виступав у заступстві перестудженого державного секретаря В. Роджерса, з'ясовуючи зібраним з цілої Америки яких п'ять сотням редакторів, кореспондентів та радійових і телевізійних коментаторів теперішні засади американської закордонної політики головним мотто якої є, як і було раніше, — конференції замість конфронтацій. Секретар К. Раш зокрема говорив про положення на Далекому Сході після закінчення війни у В'єтнамі, довше зупинився на арабсько-ізраїльському конфлікті, який тепер висувається в центр міжнародної уваги, намагання Америки довести також і там до „конференції замість конфронтації" та віддав багато уваги теперішньому відношенні збройних сил між Америкою, Совєтським Союзом (за його словами: Росією) та комуністичним Китаєм. Кошт втримання американських військ в Европі, включно з Сьомою фльотою, виносить тепер кругло чотири більйони долярів річно і Америка вітально зацікавлена в теперішніх розмовах і переговорах щодо обмеження збройних сил, але вона ніколи не допустить до того, щоб інші держави мали над нею військову перевагу. Сьогодні Америка не дорівнює „Росії" і Китаєві кількістю своїх збройних сил („Росія" має чотири мільйони війська, Китай — три з половиною мільйона), але вони далеко не дорівнюють Америці технологічно. Раш знову потвердив запевнення Ніксона, що Америка не залишить на призволяще своїх приятелів.

Крім заступника державного секретаря Раша, на конференції виступали з короткими заввагами і опісля давали відповіді на ставлені їм запити заступник асистента державного секретаря в публічних справах Вілліям Д. Блер, який проводив конференцію, діючий асистент державного секретаря в публічних справах Джон Річардсон, асистент державного секретаря в справах Середнього Сходу та Південної Азії Джозеф Сіско, асистенти державного секретаря в торговельних і монетарних справах Сидні Вайнтравб і Джон С. Реннер, асистент державного секретаря в африканських справах Джон Дейвід Д. Нюсон, діючий асистент державного секретаря в міжамериканських справах Джон Г. Крімміс, асистент державного секретаря в европейських справах Волтер Стоссел, та асистенти державного секретаря в справах міжнародних ресурсів і справах Східньої Азії Джуліюс Кац та Маршал Ґрін. Усі їхні заяви та виясненння і відповіді на запити були цим разом, за малими вийнятками, „он ди рекорд", себто для публікації з відкликами на тих, що ці заяви складали.

Між учасниками конференції з українців були: д-р Володимир Душник, Йосип Лисогір, ред. А. Драган та ред. Олег Звадюк.

ПРЕДСТАВНИКИ УККА ІНТЕРВЕНЮВАЛИ У ВАШИНГТОНІ В СПРАВІ ЕМІҐРАЦІЇ З УКРАЇНИ, СОВЄТСЬКОГО ЗДИРСТВА ЗА ПАКУНКИ

Вашингтн. — У четвер, 29-го березня, представники Українського Конґресового Комітету Америки, його екзекутивний віцепрезидент Йосип Лисогір та редактор його видань д-р Володимир Душник, відвідали в полудневих годинах сенатора Генрі Т. Джексона, який зголосив у Сенаті цілий ряд застережень і передумов до совєтсько-американського торговельного домовлювання, включно з відомою вимогою, щоб совєтський уряд скасував еміграційні заборони для осіб, що бажають з'єднатися зі своїми родинами в інших країнах, та передали йому меморандум з висненнями та побажаннями, щоб до тих передумов включити вимогу еміграційних полегш для українців. Рівночасно представники УККА з'ясували сенаторові Джексонові справу неймовірних совєтських митних здирств за дарові пакунки, що їх українці з Америки та інших вільних країн висилають своїм рідним чи знайомим в Україні. Сенатор Джексон дуже цікавився цією, як також іншими представленими йому проблемами та заповів, що включить їх, зокрема справу здирства за пакунки, до своїх доповнень до законопроєкту про торговельний договір. Після довшої розмови з сенатором Джексоном, Й. Лисогір і д-р Душник відвідали ще сенаторів Клейбирна з Ровд Айленду, Вайкера з Коннектикат, Джевітса з Ню Йорку, Кейса з Ню Джерзі та інших, передали їх копії меморандуму та відбули розмови в цих справах. Сенатори, як і сенатор Джексон, живо інтересувалися з'ясованими їм проблемами та прирекли свою повну підтримку, дораджуючи рівночасно, щоб наші громадяни зверталися до своїх сенаторів та прохали підтримки в згаданих справах.

Сен. Генрі Т. Джексон

ПРЕЗИДЕНТ ПРОСЛАВЛЯЄ ВІЙСЬКО І НАРІД — ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПІВНІЧНИЙ В'ЄТНАМ

Вашингтон. — Президент Ніксон виголосив у четвер 29 березня ц. р. через радіотелевізію велику промову до народу, в якій ствердив, що „вперше за 12 років нема жадного американського вояка у В'єтнамі, при чому прославляв однаково американських вояків, які взяли участь у тій війні як „мовчазну більшість" народу, яка підтримувала Президента у його заходах закінчити війну з честю. Промова президента складалася з трьох частин: у першій він говорив про В'єтнамську війну та її відгуки в цій країні, у другій він казав про конечність продовжувати війну на внутрішньому фронті — проти інфляції і дорожнечі, — у третій частині боронив потребу зберегти американські збройні сили потужними. У тій своїй першій і головній частині промови Президент ствердив, що коли прийшов до влади, то у В'єтнамі було 550.000 американського війська і тамошні пересічні тижневі втрати були по кругло 300 вбитих. Президент негайно повів заходи за закінчення війни, але без капітуляції перед ворогом. Це була політика в'єтнамізації В'єтнамської війни, яка була націлена на поставлення на ноги такої збройної сили Південного В'єтнаму, щоб та країна могла сама боронити себе. Та політика була успішною, дармацо не осягнено ще у В'єтнамі повного миру і спокою. Тут Президент заявив: „Все ще існують різні сторінки проблеми: застереження у договорі щодо підрахунку всіх, які пропали безвісти в діях в Індокитаї; застереження щодо Ляосу; застереження, яке забороняє інфільтрацію Північного В'єтнаму до Південного — не є ще виконані. Ми дотримуємось і будемо дотримуватись постанов договору. Наполягаємо, щоб Північний В'єтнам дотримувався договору і лідери Північного В'єтнаму не повинні мати сумнівів щодо наслідків, якщо вони не будуть зберігати договорення". — Після тієї перестороги на адресу в'єтнамських комуністів Президент прославляв всіх тих, які взяли були участь у В'єтнамській війні: „Ніколи наші люди не служили за кордоном з більшою відданістю та з меншою підтримкою дома". Президент таврував „галасливу меншість" „яка домагалася миру за всяку ціну. Він прославляв того поворотця з полону, який дякував Президентові, що дозволив американським воєнним полоненим повернутися до Америки „на ногах, а не на колінах".

Сталеварні робітники і підприємці візмовляються від страйків і льокавтів

Піттсбурґ. — Спілка Об'єднаних Сталеварних Робітників Америки погодилися у висліді переговорів з представниками десяти великих американських сталеварних компаній не переводити протягом найближчих чотирьох років, а то й довше ніяких страйків і розв'язувати всі спірні справи з допомогою безпосередніх переговорів й арбітражів із працедавцями. З другого боку, керівництва компаній вирішили відмовитися на встановлений період від льокавтів, тобто від закривання фабрик і масового звільнювання робітників. Тимчасове домовлення в цій справі було затверджене представниками — президентами і урядовцями 600 місцевих відділів Об'єднаних Сталеварних Робітників Америки під час Конференції Основної Сталевої Індустрії, яка відбулася в Піттсбурґу всередині цього тижня. В постановах встановленого домовлення передбачена щорічна 3-відсоткова підвишка заробітної платні з 1 серпня кожного року, тобто 1974, 1975 і 1976. Керівники Спілки і компаній переконані, що це домовлення вийде на користь не тільки робітників, але й компаній і взагалі американської індустрії, бо зменшить видатно імпорти сталі й інших продуктів до ЗСА, у висліді яких останніми роками були втрачені можливості праці для понад 150 000 робітників і після 1971 року було звільнено 100 000 осіб. Водночас із цим і робітники і підприємці сподіваються зменшити втрати, спричинювані для обох сторін страйками і звільнюванням робітників. В господарських колах сподіваються, що за прикладом сталеварів підуть також інші робітничі спілки й індустрійні компанії.

През. Ніксон встановив контролю цін на м'ясні продукти

Вашингтон. — Прискорений ріст цін на м'ясо в ЗСА спонукав Уряд запровадити контролю цін на м'ясні продукти. У своїй промові увечері 29 березня президент Ніксон поінформував про рішення уряду встановити контролю цін на волове, вепрове та бараняче м'ясо, яка зобов'язуватиме негайно. Не йдеться тут про т.зв. замороження існуючих цін, а про встановлення максимальної висоти цін на згадані роди м'яса у гуртовій та роздрібній торгівлі. За уточненням секретаря скарбу Джорджа Шулца, максимальна висота цін буде обрахована на основі стану за останніх тридцять днів, але ніякого рішення в цій справі ще не винесено. Президент Ніксон також поінформував про заходи уряду щодо збільшення постачання м'яса та всіх тих продуктів, на які є великий попит, зокрема на деревні продукти. У своїй промові президент Ніксон заторкнув також питання бюджету та намагання Конґресу значно збільшити деякі видатки. Президент Ніксон апелював до населення, щоб воно дало йому підтримку в змаганні з Конґресом втримати видатки в межах запропонованого ним бюджету. Якщо він такої підтримки не дістане, тоді видатки будуть збільшені і разом з цим будуть збільшені податки на яких 15% порівняно з теперішнім станом. Окрему увагу президент Ніксон присвятив справі видатків на оборону, зазначуючи, що пропорційно до загальної суми витрат, витрати на оборону є в його бюджеті найниӂчі за останні повоєнні роки. Все таки, Президент твердо обстоював необхідність зберегти витрати на оборону у поданій ним висоті. Своє становище Президент мотивував цим, що в інтересі безпеки ЗСА та миру у світі не може бути мови про будь-яке зменшення могутности Америки і що при ніяких умовах вона не сміє знайтися на другому місці в світі щодо сили. Коли б таке сталося, тоді і ЗСА і цілий вільний світ найшлися б у смертельній загрозі з боку комуністичних держав, заявив президент Ніксон.

У САЙҐОНІ ЗГОРНУЛИ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР — ВИЇХАВ ОСТАННІЙ ВОЯК

Сайгон. — 29 березня ц. р. о год. 5:53 попол. знизили і згорнули американський прапор на щоглі перед будинком Команди американської військової асисти, на церемонії, яка формально і фактично закінчила „приявність" Америки у В'єтнамі і її участь у тамошній війні. Швидко після того відлетів літак з останніми американськими вояками. На наступний день заповіджено ще відлет несповна 800 американських членів 4-членної Обсерваційної Військової Комісії і тоді залишаться у Південном у В'єтнамі ще тільки 159 морських піхотинців ,як сторожа американської амбасади у Сайгоні. Головний командир американських збройних сил у В'єтнамі генерал Фредерік Вейянд, який також відлетів з останнім транспортом, виголосив дві короткі промови: одну до американських вояків на церемонії згорнення американського прапору і другу, до в'єтнамців, безпосередньо перед тим, як він всів до літака. Цю останню промову генерал Вейянд виголосив по-в'єтнамськи, вивчивши ту мову під час свого перебування у В'єтнамі. Але у Південному В'єтнамі залишається ще 7,200 американських цивільних фахівців, здебільша техніків і майстрів на службі тамошнього уряду, зайняті здебільша у ремонтних летунських і автомобільних майстернях, електрівнях, газівнях і т. п. влаштуваннях. У своїй промові до вояків ген. Вейянд підкреслив, що участь Америки у В'єтнамській війні була „унікальною подією в історії Америки". Американською місією у В'єтнамі було перешкодити, „щоб аґресор накинув свою волю грубою військовою силою. Цю нашу місій ми виконали і зберегли право народу В'єтнамської Республіки самому визначати своє призначення та дати йому змогу боронити її". У промові до в'єтнамців вже на летовищі генерал Вейянд прославляв південних в'єтнамців за їх хоробрість і рішучість в обороні Південного В'єтнаму проти комуністичних аґресорів, при чому названий генерал навів низку конкретних прикладів тієї хоробрости. Генерал Вейянд признав, що однаково американці як південні в'єтнамці мусіли заплатити високу ціну за осягнення миру з честю, „але оборона волі завжди дорого коштує". Генерал Вейянд висловив переконання, що „буде надалі збережене право цієї республіки формувати свою майбутність і жити в згоді з своїми сусідами".

Колишні воєннополонені розповідають про тортури та брутальну поведінку в'єтнамських комуністів

Вашингтон. — Звільнення з полону останніх американських воєнних полонених у Північному В'єтнамі дало змогу відхилити заслону з умов, серед яких доводилося полоненим перебувати в таборах полонених. Досі американські полонені на цю тему не говорили публічно, щоб не пошкодити ще не звільненим товаришам. Тепер у розповідях цілого ряду полонених розкрилася справді трагічна картина нелюдського трактування, знущань і тортур, що їх стосували в'єтнамські комуністи супроти американських полонених, щоб в той спосіб примусити їх до протиамериканських заяв і до схвалювання політики в'єтнамського комуністичного режиму. Виступаючи в радіо і на телевізійних програмах, колишні воєнні полонені розповіли про часте побиття, довготривале перебування в кайданах, морення голодом, приміщування у відокремлених келіях, брак належної медичної опіки. Розповідаючи про свої переживання в таборах полонених в Північному В'єтнамі, колишні полонені дуже неґативно й оґірчено висловлювалися про всіх тих американців, які виступали в обороні нібито нічим неповинних в'єтнамських комуністів та заявляли, що поведінка в'єтнамських комуністів є „гуманна", а їхня боротьба „справедлива". Ні один з колишніх полонених не висловився позитивно про північних в'єтнамських комуністів, які своєю поведінкою щодо полонених систематично порушували всі міжнародні умови щодо трактування воєннополонених. Трактування американських полонених у Північному В'єтнамі покращало щойно під кінець 1969 року, тобто з того часу, коли американський уряд почав організувати в їх обороні публічну опінію в світі, домагаючися людяної поведінки з полоненими.

ТУСМ плянує цикл викладів про сучасний стан на Україні

Чикаґо. — Заходами Крайової управи Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського та при співпраці Сеньйорату ТУСМ в окремих більших українських осередках будуть влаштовані в квітні та травні цього року громадські зібрання, присвячені з'ясуванню становищу в Україні під сучасну пору та політики совєтського режиму. Передбачені доповіді на теми: „Національна політика совєтського режиму на сучасному етапі". „Спротив українських інтелектуалістів політиці совєтського режиму". „Леґальні аспекти спротиву в Україні та СССР", „Самвидавна література". Такі громадські зібрання відбудуться у Чикаґо (6 квітня), Міннеаполісі (7 квітня), Милвокі (8 квітня), Детройті (13 квітня), Пармі-Клівленді (14 квітня), Піттсбурзі (15 квітня), Рочестері (4 травня), Бофало (5 травня), Сиракюзах (6 травня), Філядельфії (11 травня), Ню Йорку (12 травня) та Йонкерсі (13 травня). З доповіддями на окремі теми виступатимуть такі члени Сеньйорату ТУСМ: д-р М. Сосновський, д-р Д. Штогрин, д-р Ю. Кульчицький, д-р В. Калинович, д-р П. Ґой, д-р В. Лучків, мґр М. Кравчук.

КОНФЕРЕНЦІЯ ОУП В ЧИКАҐО

Заходами Об'єднання Українських Педагогів Америки, що являється централею учителів українознавчих шкіл, відбудеться в Чикаґо в днях 31 березня і 1 квітня у приміщенні школи при парафії св. о. Миколая Педагогічна Конференція, під час якої, у формі панелю, буде продискутована актуальна тема п. н. „Роля українознавчих шкіл у збереженні української національної ідентичности". Після конференції відбудуться річні Загальні Збори. ОУП під теперішню пору очолює інспектор І. Білоус з Детройту.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЯ ІВАНА ДЗЮБУ ЗАСУДИЛИ НА П'ЯТЬ РОКІВ УВ'ЯЗНЕННЯ

Ню Йорк. — (Пресова служба ЗП УГВР). — З України наспіли перші вістки про те, що в половині березня ц. р. відбувся в Києві процес проти Івана Дзюби, і що його засудили на п'ять років ув'язнення. Як відомо, Дзюба був арештований в квітні 1972 р., під час ширших арештів діячів культури в Україні, які почалися в січні м. р., з деякими перервами, тривають досі.

Іван Дзюба — це найвидатніша постать руху самооборони українського народу 1960-их і початку 70-их рр. Ширша громадськість України, а відтак і еміґрації, познайомилася з ним на переломі 1950-их і 60-их років, як з автором літературно-критичних есеїв, частина яких появилася друком в Києві вже в 1959 р. у формі збірки п. н. „Звичайна людина чи міщанин". Його статті та нариси про Григорія Сковороду, Лесю Українку, Тараса Шевченка, Андрія Головка — належать до найкращих зразків української літературно-критичної публіцистики нашої доби.

Проте найбільш відомим в Україні й у світі став Іван Дзюба, як автор книжки п. н. „Інтернаціоналізм чи русифікація", що її він при кінці 1965 р. вислав до керівників партії і уряду УССР, як протест проти арештів українських патріотів, проти політики русифікації, визиску і поневолення українського народу. Його книжка, що була потім перекладена на декілька мов світу, стала найвидатнішим документом самвидавної літератури з тих, що в останнє десятиріччя одержано з СССР.

Дзюба був співучасником десятків протестних акцій, петицій, звернень до органів влади проти переслідувань діячів української культури. В 1963 р. він промовляв на заборонених органами КҐБ зборах української інтелігенції Києва, присвячених роковинам смерти Лесі Українки, а в 1964 р. на поминках по Василеві Симоненкові, на яких він гостро наталврував тих, хто накидались на поета за його життя; у вересні 1965 р. Дзюба був головним промовцем в кінотеатрі „Україна", на яких сотки киян протестували проти тодішніх арештів в Україні; у вересні 1966 р. Дзюба промовляв у Бабиному Ярі в Києві, під час відзначування 25-их роковин масового гітлерівського злочину над жидами.

Іван Дзюба

Впродовж більше як півтора десятка років Іван Дзюба був об'єктом нападів совєтської преси, погроз, цькувань і шантажів з боку чинників КҐБ і партії. Над ним влаштовували показові суди на зборах Спілки Письменників України й остаточно довели до його виключення з неї в березні 1972 р. Наступного місяця його арештували і тримали у в'язниці в повній ізоляції аж до суду два тижні тому.

Засудження Івана Дзюби на кількарічне позбавлення волі після засудів десятків інших українських патріотів впродовж останніх тижнів, додатково розкриває факт брутального насильства Москви та її вислужників в Україні над українським народом. Рівночасно однак невгаваючий спротив українських патріотів тому насильству, доводить, що прагнення волі та боротьба українського народу за те, щоб бути господарем своєї землі — є незнищимі.

Відбулося річне засідання Президії КУК

Вінніпеґ. — 19 березня тут відбулося річне засідання Президії Комітету Українців Канади (КУК), на якому прийнято звідомлення з праці Екзекутиви та затверджено фінансове діловодство КУК за 1972 рік. Загальний звіт з діяльности Екзекутиви подав екзекутивний директор д-р С. Кальба. Фінансове звідомлення склав фінансовий секретар А. І. Яремович, інформуючи, що в минулому році вплати на рахунок національної вкладки збільшилися на 5,000 дол. порівняно з 1971 роком. Про крайову конференцію КУК в Саскатуні звітував президент КУК проф. П. Кондра, а д-р І. Глинка розповів про працю Комісії внутрішньо-канадських справ, зокрема на відтинку заходів в справі українських програм на мережі СіБіСі. За Культурну комісію звідомлення подав П. Башук, інформуючи про створення Ради Української Культури. Про підготовні заходи в справі скликання Другого Світового Конґресу Вільних Українців склав звідомлення голова підготовного комітету о. д-р В. Кушнір, а мґр І. Іванчук з'ясував фінансовий аспект підготови до Конґресу. Про стан на відтинку українського шкільництва в Канаді говорив О. Каліцінський, який звернув увагу на трудноці в підшуканні відповідних кандидатів на організаторів українського шкільництва в Канаді. За минулий рік відбулися зміни в персональному складі Президії КУК, з якої вибули д-р М. Мандрика (УВАН) та суддя Б. Л. Корчинський (БУК), на місце яких увійшли: інж. Качор від БУК та проф. М. З. Тарновецький від УВАН. Засідання відбулося з участю 20 членів Президії та 3 членів Контрольної Комісії.

Помер провідний діяч Кубані, колишній Верховний Отаман Гнат Білий

Ню Йорк. — В середу 28 березня ц.р. помер відомий кубанський діяч, колишній Верховний Отаман Кубані і член Кубанського Уряду інж. Гнат (Ігнатій) Архипович Білий, на еміґрації — провідний член Верховного Козачого Представництва та Козачого Національного Визвольного Руху. Походив Покійний із Ольгинської станиці Кубанського Козацького Війська. В 1917-1919 роках був також депутатом Кубанської Крайової та Законодавчої Ради, Депутатом Козацького Верховного Круга Дона - Кубані - Тереку і потому на еміґрації видавцем і редактором таких часописів, як „Козак", „Голос Козацтва", „Вільне Козацтво" і „Козацтво". Як представник Кубані входив свого часу до Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН). Похорон Покійного відбудеться в суботу 31 березня ц.р. в храмі Свято-Володимирського цвинтаря в Джексон, Ню Джерзі. Осиротив с.п. І. Білий дружину Тетяну Юріївну Білу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Петро I і Україна

Московський цар Петро I записаний в історії України, як один з найжорстокіших гнобителів українського народу. Це на його рахунку здушення виступу гетьмана Івана Мазепи за незалежність і суверенність України, кривавий терор перед і після Полтавської битви із зруйнуванням Батурина і жорстоким винищуванням провідної верстви Гетьманської України, встановлення правління Малоросійської Колегії замість гетьманської влади в Україні, ліквідація козацької опозиції під проводом Павла Полуботка і запроторення цього наказного гетьмана і старшин з його оточення у Петропавлівську фортецю в Петербурзі, де він і помер, припинення торгівлі України із Заходом, знищення українського купецтва та промислу, як також закріпачення українського селянства. Не тільки у творах Шевченка, але й у народній традиції Петро I визначений, як „той перший, що розпинав нашу Україну".

Всупереч усім цим фактам, проти всього здорового розуму й пам'яті українського народу, совєтські історики, навіть ті з українськими прізвищами й українського роду, докладають усіх зусиль, щоб представити Петра I як „добродійника" українського народу, будівничого „щасливого" майбутнього України у возз'єднанні з „братньою Москвою". В цьому ж пляні написана й „історична праця" совєтського історика, чернігівця родом, Вадима Дядиченка, надрукована п. н. „Петро I і Україна" в київському „Українському Історичному Журналі" ч. 6 за червень 1972 року. Спираючись на висловлюваннях Маркса про те, що Петро I був „справді великою людиною", і Леніна про „прогресивність петрівських перетворень", В. Дядиченко намагається доводити, що його воєнні походи мали „велике значення для українського народу", що Петро I врятував Україну від агресії Польщі та Швеції, що його заходи для „підкорення економіки України інтересам російського дворянства"... „сприяли розвиткові українсько-російських економічних зв'язків" і що його політика мала не тільки „прогресивне", але „велике значення й для України", бо „з допомогою Росії український народ був врятований від поневолення Туреччиною і Польщею".

Стаття В. Дядиченка з його „об'єктивними" висновками щодо „великого значення" політики Петра I для України перевершила міру терпеливости навіть таких вислужницьких у відношенні до московського режиму прогресистських елементів, як деякі канадські комуністи. Провідний їхній діяч і публіцист Петро Кравчук був примушений виступити у „прогресистському" „Житті і Слові" з 9 жовтня 1972 року проти В. Дядиченка, пригадуючи, з одного боку, низку фактів уярмлення України цим московським царем, а з другого — ставлення Шевченка до ганебної ролі Петра I й Катерини II в поневоленні українського народу.

Не забарився з відповіддю П. Кравчукові й автор статті „Петро I і Україна" В. Дядиченко. В ч. 1-му „Українського Історичного Журналу" за січень 1973 року він виступив з реплікою, в якій намагається розвіяти „сумніви" П. Кравчука, стараючись довести, що „реформи, здійснювані Петром I... об'єктивно відіграли позитивну ролю в історії України".

Справді таки мав рацію Т. Шевченко, пишучи про „грязь Москви" і про тих „землячків", перевертнів і недолюдків, що допомагають „москалеві... матір катувати".

Знаряддя совєтської пропаґанди

„У Києві 23 березня відбувся пленум Комітету молодечих організацій УССР, який розглянув питання про підготову комсомольців і молоді Радянської України до всесвітнього форуму". Мова тут про X Всесвітній фестиваль молоді і студентів, що має відбутися в совєтській частині Берліну в днях 28 липня до 5 серпня цього року. Про те, яка фактична мета цього фестивалю, говорить гасло: „Юність викриває імперіялізм". На пленумі з доповіддю „Про підготову молоді Української РСР до X Всесвітнього фестивалю молоді і студентів" виступив секретар ЦК ЛКСМ України Г. Д. Максименко. На основі інформацій, що їх подала газета „Молодь України" з 24 березня, можна зробити висновок, яку велику вагу прикладає совєтський режим до питання цього „молодечого фестивалю", бажаючи перетворити його на наймасовіший здвиг молоді з різних країн світу з пляном добитися від цієї молоді повної підтримки для совєтської політики і совєтської політичної системи.

Пишучи про цей „всесвітній фестиваль", „Комсомольская Правда" з 25 березня інформує про розміри підготовчих робіт. За даними газети, з Югославії прибуде на фестиваль 400 югославських юнаків та юначок, а з Чехо-Словаччини — 1.600. Учасники братимуть участь у фестивальних концертах, різних виступах та у спортових змаганнях. На фестивалі буде також репрезентована молодь Західньої Німеччини. Досі понад 30 молодечих організацій та об'єднань виявили свою готовість взяти участь в фестивалі і домовилися про спільну й організовану в ньому участь. Цей останній момент совєтська газета особливо наголошує, вказуючи на „важливість" того факту, що західньонімецька молодь візьме участь у підготові та переведенні молодечого всесвітнього фестивалю. У своєму зверненні до молоді німецькі організації пишуть, що всесвітній фестиваль являється „важливою подією в прагненні молоді жити без експлуатації, гніту і війни, в солідарності, мирі та дружбі".

Погодження західньонімецької молоді брати участь у спонзорованому совєтським режимом Всесвітньому фестивалі молоді та студентів треба вважати за чимале політичне досягнення Москви.

В Альбанії розстріляли священика за охрещення дитини

Відень. — Католицька пресова агенція „Католицька преса" поінформувала 27 березня про те, що в Альбанії розстріляно католицького священика Степана Курті, обвинуваченого в потаємному охрещенні дитини. Як відомо, в Альбанії, де продовжує панувати режим сталінського зразку, будь-які релі-[illegible] Розстріляний священик перебував у таборі примусової праці недалеко альбансько-югославського кордону. Згідно з одержаними інформаціями, мати новонародженої дитини попросила священика охрестити дитину. Про це довідався поліційний інформатор і зробив донос до поліції.

Леонід Полтава

СОВЄТСЬКІ КОРАБЛІ ПІД АМЕРИКАНСЬКИМИ БОМБАМИ

Совєтська преса не поспішає розповідати про тонкощі совєтсько - американської „дружби та взаємозрозуміння". Навіть тоді, коли за домовою Кремлю й Білого Дому в СССР відбувається пересувна американська виставка, в совєтській пресі немає повідомлень, де вона відбувається, доки триватиме. Тоді активно діє власне, совєтське „БіБіСі", яке розшифровується просто: „Баба Бабі Сказала", і люди знають без пресових повідомлень, як знайти американську виставку. Щодо таких виставок, то зацікавлення ними, навіть суто технічними, дуже велике. В Україні траплялися випадки, коли відвідувачі дивувалися, що супровідники виставки, американці, говорять до них російською мовою: „Невже в Америці немає українців-перекладачів і супровідників?" У деяких випадках Державний Департамент позитивно зареагував на те прохання.

Тут мова про щось інше, не договорюване наперед — про бльокаду й бомбардування совєтських кораблів американською авіяцією. Це сталося рік тому в Північному В'єтнамі, в порту Гайфонг та на Червоній ріці. Американське командування попередило 9 травня 1972 р., що всі судна в порту Гайфонг мусять покинути порт до 3-ох годин, інакше вони опиняться в замінованій зоні й не зможуть вийти в море.

Телеграма з совєтського корабля із вантажем для к о м уністичного В'єтнаму „Бабушкіна" з 9 травня 1972 року: „В Червону ріку впали біля 20 предметів, подібних до мін. Усі поблизу кораблів, які стоять на якорях". Телеграма з нафтовоза, совєтського судна „Певек": „Американський літак, повертаючись із Г а й фонгу, влучно обстріляв нас кульковими бомбами та з важких кулеметів. Поранені лікар, прибиральниця, чергова, пекар і кухар. Пожежі нема. Танкер „Певек", Устінніков".

До викликаного серед ночі в Москві у Кремль міністра морської фльоти СССР Тимофея Гуженка принесли переклад повідомлень американських радіостанцій у районі боїв у В'єтнамі: „Кораблі, які перебувають у Північному В'єтнамі, мають три години часу, щоб вийти з портів, у першу чергу з Гайфонгу. В протилежнім випадку міни наставлять на бойову готовність". Міністер наказав тим совєтським кораблям, які ще не доплилвли до Гайфонгу — завернути назад. Видко, міністер вирішив не жартувати з Америкою. Завернули з-над берегів Північного В'єтнаму з повним вантажем чотири совєтські кораблі, в тому числі й „Моршанськ". Інші кораблі залишалися в Гайфонгу та на Червоній ріці, поспішно перевантажуючи привезене на малі в'єтнамські човни. Між заблькованими опинились також кораблі, приналежні формально до Чорноморського пароплавства: „Марат Казей", „Тавричанка", „Гриша Акопян" „Переяславль - Залеський" „Зея", разом 13 кораблів, 2 кубинські, одно польське, яке майже вигоріло під час налетів авіяції, і одно західньонімецьке.

За повідомленням журналу „Нюзвік", „Фантоми" скинули для бльокади Гайфонгу коло 350 мін. Міни були зактивізовані лише через три дні, про що офіційно сповістили всі кораблі через радіо з американської сторони, — кораблі могли виплисти геть. З того скористувався один совєтський корабель, інші не встигли вивантажитись або не наважились відпливати від берега. У північнов'єтнамському порту Камга „готувався до виходу з бльокади теплоплав „Гриша Акопян", але 11-го травня його бомбардував американський літак: не всі встигли сховатися „в герметичному бльоці", був один убитий, кілька поранених. Той корабель із розбитим бортом майже вигорів.

10-го травня секретар оборони ЗСА Лерд зробив заяву, попереджаючи, що кораблі, які не вийдуть з портів Північного В'єтнаму негайно, будуть піддані бомбардуванню.

Московські „Известия" з 21 березня 1973 року, розповідаючи про ту війну без проголошення війни між двома великими потугами, писали, що заява секретаря оборони Лерда була „останньою спробою залякати совєтських моряків, зламати їх волю, примусити зрадити дух інтернаціоналізму" та що „вантажі на совєтських кораблях були до-зарізу потрібні Північному В'єтнамові" (напевно там була зброя і ліки для фронту). Після тієї остороги — літаки збомбардували ще один совєтський корабель, „Зею", який горів 5 годин, заки вдалося погасити полум'я. Ще два совєтські кораблі випливли геть. Інші 10 — так і простояли півроку в північнов'єтнамських портах, аж доки американське командування не дало наказу своїм кораблям зривати й виловлювати міни.

„Известия" в репортажі „Червона річка" подали: „Десять кораблів залишилися заблькованими зі своїми в'єтнамськими друзями". Ночами, в перервах між бомбардуваннями, вони перевантажували вантажі на легкі в'єтнамські човни. Були дні, коли траплялось до 20 повітряних тривог. Під час однієї потерпіло польське судно. Багато чого пережили моряки за ті місяці бльокади, але вони „вистояли", себто — сотні разів ховалися на своїх кораблях у обкладені крицею „гермобльоки". Біля корабля „Гриша Акопян" стояла на віддалі 150 метрів комуно-в'єтнамська зенітна батерія, яка, згадано в „Известиях", „загинула від вогню „фантомів". Це напевно тому одна з бомб влучила в „Г. Акопяна", який вигорів до глибини трюмів.

Всі члени залог совєтських кораблів дістали медалі та нагороди „за мужність і дух інтернаціоналізму". Нагородили за те, що коли Америка наказала стояти — вони стояли рівно півроку.

У коротких повідомленнях на цю тему в 1972-му році в совєтській пресі було повно висловів типу „американські стерв'ятники", „криваві імперіялісти" і т. п. В „Известиях" з березня 1973 року цих висловів немає, навіть у розповіді про те, як горіли совєтські кораблі від американських бомб. З цього видко, як дуже потрібно Москві американської допомоги та співпраці, як треба хліба й до хліба та як невидимою похилою стіною натискає на Москву комуністичний Китай.

Степан М. Горак

ЗА АКЦІЮ ПРОТИ АКАДЕМІЧНОГО РУСОФІЛЬСТВА

Знавець історії свідомий того, що дані успішні історичні події є вислідом збігом обставин, які в більшості випадків включають три фактори: наявність ідеї, відданих певній ідеї людей, які вирішили її реалізувати, і сприятливі обставини, які успішно завершують перший та другий фактор. Ця історична „схема" в загальному повторюється і в наш час, а деякі відхилення ні в чому не змінюють суті справи. Вона має своє застосування і в нашому українському світі, і тому саме наша національна стратегія мусить бути базованою на системі цієї схеми.

Так слід підходити також до одної з найбільш пекучих проблем, з якою зустрічається українська людина в Америці, а зокрема в університетському світі при студіях Східньої Европи. Поскільки американське сходознавство принципово є продуктом російських впливів, тим самим воно є для нас ворожим, дискримінуючим і небезпечним. Про це ми всі вже віддавна знаємо, нарікаємо, але майже нічого не зробили в цьому напрямку.

Наші розчарування ми або промовчуємо, а як і говоримо про них, то тільки в українських середовищах і в українській пресі, а це звичайно не має впливу ні на що і ні на кого. Одна колишня студентка так описує існуючий стан в американських університетах, коли йдеться про український аспект: „Я ніколи в житті не пережила стільки пониження та образи за своє національне походження, як на лекціях дисциплін, зв'язаних із Східньою Европою, а на ділі тільки з Росією". На нашу думку, це не тільки вірно представляє трагізм ситуації, але й змушує нас усіх до надуми та дії. Тут не будемо розписуватися над причинами, бо вони нам уже давно відомі, як і зайвим є обмежуватися самими лише сантиментами, які можуть нас тільки ослабити та вкинути в невіру. Залишається, а це і наказ часу, приступити негайно до протидій на всіх відтинках і з усіма консеквенціями.

Дискримінацію українства в американському академічному світі можна поборювати з двох сторін — „згори", себто суто науковими засобами, як опрацювання та писання наукових праць, статтей та дискусіями на всіх рівнях та у відповідних місцях. Цей шлях є необхідним, і в цьому напрямку дещо вже зроблено, більше робиться і ще більше треба буде осягнути в найближчій майбутності. За цю ділянку відповідають українські науковці, українські наукові установи і все українське суспільство, яке мусить піддержувати всіма засобами працю науковців. Тут НТШ, УВАН, Катедра Українознавства в Ґарварді і поодинокі науковці мусять бути свідомими своїх принципових завдань, як ті, що доставляють знання, формують та інтерпретують.

Ті, що відмовляться чи відмовилися вже від української рації стану, до нас де факто не належать, і їм слід так сказати з усіма наслідками ідентичности та солідарности. Різним опортуністам та зрадникам прямо відмовити місця в наших рядах, і нехай вони своєю совістю відповідають перед тими, що мали відвагу згинути за Україну.

Іншим і певно не менш ефектовним, а в певних місцях на ділі ще більш ефектовним засобом поборювати національну дискримінацію є акція „знизу". Тут маємо на думці нікого іншого, як самих студентів. Вони, ця генерація 1970-их років, мусить уже здобутися на відвагу, без якої нам не можна обійтися і яка мусить бути включеною в загальний український фронт.

Історія судила так, що покоління Першої світової війни переривало свої студії і поспішало в ряди українських армій, щоб там боротися і гинути за справу України. Покоління Другої світової війни також залишало шкільні лавки і поспішало в ряди УД УНА і УПА. Тисячі не повернулися, бо уважали за свій обов'язок віддати життя за націю, її свободу і волю.

Від покоління наших днів не вимагаємо, щоб воно клало своє життя, бо покищо в цьому немає дійсної потреби, але маємо право вимагати від наших студентів більше відваги і почуття історичного обов'язку супроти нації і тих, які вмерли в надії, що їхні внуки житимуть життям вільного народу.

Так, як американці жидівського походження чи чорної раси добилися того, що хоч наявна дискримінація зникла з американського життя, зокрема університетів, так і наші студенти мусять виступити публічно і засудити національну дискримінацію, практиковану деякими інструкторами, які перейняли російщину в науці і безкомпромісово шокують українське ім'я та ідеали.

Студенти наших часів — це вже вихованці американського шкільного середовища, і вони були свідками того, як інші національні групи успішно нищили всілякі залишки д и с к римінації, практикованої століттями. І нехай сьогодні знайдеться один професор, який посмів би ображати чорних чи жидів у шкільній клясі. Ясно, що він не вдержався б і одного дня.

Гідра дискримінації, одначе, й далі кусає наше національне почуття, бо знає, що ми боїмося сказати їй правду і поставити на належне місце. Вона заслоняється різними псевдонауковими фразами і навіть має відвагу застрашувати українців всілякими московського походження словами, як „сепаратист", „націоналіст" і „баяс". Її „науковість" є звичайною пропагандою, і дуже часто тип, що таку пропаганду поширює, є напівнеуком, який вивчив певні розділи напам'ять і якому відтак дали „докторат" в той час, як кожний недорозвинутий ум за т. зв. „джі-ай" гроші кінчав популярні „рашян стадіс". Велика більшість із них не знає мов, а, скажімо, с т арослов'янську знає сяк-так всього п'ять американських професорів, а решта то „знавці" московських праць, перекладених на англійську мову. Ніхто з них ніколи не читав праць великого історика Михайла Грушевського, але майже кожний з цих „експертів" твердить про „ненауковість" історичної схеми східніх слов'ян. Дуже часто такий „експерт" і не розуміє, про що мова, а перед студентами вдає „великого вченого". Їхня нахабність зростає разом з нашою мовчанкою, і тому саме тільки наш сильний голос та наші діла зможуть заставити тих „експертів" масової продукції або вчитися або замовчати. В цих обставинах такі акції дадуть краще успіхи як всілякі академічні дискусії, яких вони і бояться.

От, наприклад, чому наші кращі студенти не впишуться на такий виклад, а як впишуться, то з першого ж дня д о в е д у т ь до конфронтації. В присутності цілої кляси подеруть москвофільський дискримінуючий підручник, оскаржать інструктора за свідоме практикування національної дискримінації і звернуться в цій справі до університетських в л астей. Відтак на знак протесту проголошеного публічно даний студент випишеться з даного курсу і вимагатиме від університету сатисфакції та іншого інструктора, який не практикує національної дискримінації.

Певна річ, що велика більшість таких „професорів" негайно припинить дискримінаційну практику, інші будуть обережними, а деякі зможуть таки власними студіями переконатися, що „брейнвошінг", якого вони зазнали від своїх російських

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

ЮВІЛЕЇ І ЮВІЛЯНТИ

Цей ювілейний, 1973-ий рік збуджує в серцях наших змішані, як то кажуть, почування: з одного боку — в цьому році відзначено велике і радісне свято української науки — 100-річчя заснування Наукового Т-ва ім. Шевченка, а далі свято української преси — 80-річчя „Свободи". З другого ж боку згадуємо в смутку і жалобі страшне лихоліття українського народу — 40 ліття Великого Голоду...

Якщо йде мова про двох перших, маститих і довговічних ювілянтів — НТШ і „Свободу", то їхні празники ні в чому не суперечать один одному, навпаки — проходитимуть, як нам здається, у повній зіграності й гармонії. Так, для прикладу, „Свобода" з 16-го березня принесла піднімаючу вість на дусі новину, що мету збіркової кампанії на Ювілейний Фонд НТШ встановлено у висоті чверть мільйона долярів, а вже в наступному числі щоденника появився перший список жертводавців, якими, між іншими, є працівники Редакції, Адміністрації й Друкарні „Свободи"... З цього виходило б, що наш щоденник не робить збірки на свій власний Ювілейний Фонд, але від добровільних пожертв на пресфонд, річ ясна, не відмовляється, бо й, сказавши правду, котра шануюча себе газета мала б відвагу відмовитись?..

Натомість на одному з дискусійних вечорів у Ню Йорку виявилась деяка різниця поглядів щодо відзначування 40-річчя всенародної трагедії — голоду 1932-33-их років. Один з дискутантів прямо заявив, що нам треба було вичекати 10 років і солідно підготовити велику, масову маніфестацію - протест у 50-річчя голодового засилля! А так, — говорив згаданий дискутант, — ми вистріляємо всі набої тепер, з приводу 40-річчя, а коли прийде до такої важливої дати, як півсторіччя, — „нам тоді забракне амуніції"... Але більшість присутніх з ним не погоджувалась і була за те, щоб сказати світові правду про замучених братів наших уже тепер, поки живі ще серед нас свідки тих страшних часів, — оті недоголоджені і недостріляні жертви сталінських людоморів...

Згадуючи молодших віком ювілятів, треба відмітити в першу чергу 30-річчя 1-ої Української Дивізії УНАрмії, що в цьому році припадає. Як досі, всі знаки на небі і на землі показують, що наші хлопці-дивізіонери так само не робитимуть колекти, — принаймні, не між нами, цивілістами, — зате влаштовують на Союзівці товариський з'їзд, бенкет з мистецькою програмою у файну вояцьку забаву. Довідуємось, що почесним гостем на цьому ювілеї буде достойний пан голова ОбВУА, д-р Володимир Галан, сам-особисто молодий ще, ніби, бо заледве 80-річний Ювілят!

І к е р

„ПОПОВНЕННЯ" РЕПЕРТУАРУ ХОРУ ІМ. ВЕРЬОВКИ

Київ. — Київська газета „Культура і Життя" інформує про те, що у „гастрольну поїздку по країні (тобто по СССР) вирушив днями заслужений академічний український народний хор ім. Г. Верьовки". У поїздці хор буде два з половиною місяці і дасть близько 60 концертів. Найістотніше у цій вістці є згадка про „доповнення" програми хорових виступів такими „перлинами народного пісенного мистецтва", як „Дума про Леніна" Б. Мовчана, „Величальна партії" А. Авдієвського, „Здоровна російському народові" В. Захарова. Справді, „поповнення" заслуговує на окрему увагу.

М. Григор

НЕРОЗВ'ЯЗАНА УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА В ПОЛЬЩІ

(4)

Ті, які мали бути виселені, одержували назагал 24-28 годин часу на підготову до виїзду. Часто бувало й таке, що вдосвіта населення одержувало наказ підготовитися до виїзду, а вже перед вечером транспорт виїжджав зі села. Таку алярмову підготову стосувалося, зокрема, там, де адміністраційні, поліційні та військові чинники сподівалися спротиву чи оборони збоку УПА. Переселюваним дозволяли забирати з собою живий інвентар, зерно, запаси поживности та одяг, однак не більше, як можна примістити на двох возах. В таких випадках військо доставляло додаткові вози.

Жертв примусового переселення не повідомляли, куди їх переселюють, як також не знали вони про напрям виїзду. Конвоїри часто в дорозі міняли маршрути, щоб переселенці не орієнтувалися, в якому напрямі вони їдуть. Такі кривоходи стосовано також для того, щоб милити відділи УПА. Фірами підвозили переселенців з їхнім майном до вузлових залізничих станцій і там формовано в товарових вагонах дальші транспорти.

Найперше транспорти були спрямовані до воєвідства Штецінського, Кошалінського та Ольштинського, а в половині 1947 р. стали перевозити до Познанського, Білостоцького, Г д а н с ького, Вроцлавського, Зелено-Гірського та Опольського. УБЕ та військо мали списки переселюваних, а кожна родина мала ще окрему заляковану коверту з характеристикою поліційних чинників свого села. Таку коверту передавали адміністраційним чинникам, там, куди дану родину поселювано. Транспортування тривало 5 і більше днів і відбувалося в надзвичайно поганих санітарних умовинах. Це видно з рапортів конвоїрів. Один із таких, які подає К. Пудло, цитуємо: „Не мають достатньої кількости живности. Дуже завошивлені, так що треба було змобілізувати повітову дезинфекційну колюмну. Заховувалися в часі їзди бездоганно, тільки спочатку виявляли поденервовання, бо думали, що їдуть не на „земє одзискане", а на Сибір, бо такі кружляли вістки. Мають переважно в бандах УПА своїх кревних, і не всі подають себе за поляків, але твердять, що є українцями... організується над ними нагляд[1])" (розуміється поліційний і вже на місці поселення — М. Г.)

Забудовання, які призначали для українців, були на 50-70% знищені, твердить К. Пудло, покликаючись при тому на матеріяли Видзялу Осєдлєнчеґо у Вроцлаві. Це стосувалось як забудовань мешканєвих, так і господарських. Не було вікон, дверей, стіни були ушкоджені, підлоги зірвані і т. п. Переселенці часто протестували проти цього. Таких тоді приміщували на працю в ПГР (паньствових господарствах рольних), спільних робітничих домах, парафіяльних забудованнях, також знищених і т. п.

З бігом часу адміністраційні власті стали допомагати українським переселенцям невеличкими фінансовими засобами, але ситуація від того мало кращала, бо привезена худоба не мала пасовиськ. Сіно було скошене, а пасовиська вже давніше порозділювано поміж переселених поляків. Це було причиною, що українські переселенці стали масово позбуватися своєї худоби (стор. 96). Щоб вдержатися при житті, українці ставали на працю до поляків, працювали теж у ПГР-ах та на різних лісових роботах.

Була це дійсно піонерська праця у надзвичайно важких обставинах. Польське населення ставилось до українців вороже, і з цим К. Пудло не ховається. Староста з Воліаського повіту навіть [illegible] населення погіршилися з приводу напливу української людности, яка прибула сюди наслідком акції „В". Щоб нагнати „страхи на ляхи", він ще додав: „можна запримітити, що натуга формування польськости починає слабнути (стор. 104).

Широко описує К. Пудло тугу переселених українців за своїми рідними землями. Були випадки важких і хронічних захворінь з приводу ностальгії. Розкинені по різних громадах, вони розшукували один одного, часто сходилися вечорами, але щоразу в іншому домі. Читали часописи із заходу, якщо такі діставалися до них, співали своїх тужних пісень. На їх обличчях можна було читати апатію.

Про це все пише автор на підставі поліційних звітів. При тому завважує, що українські переселенці, що були взаємно услужними, навіть допомагали своїм сусідам і були більш працьовиті, як інші поселенці. Польська людність висміювала їх, зокрема за їхню непоправну польську мову, кпила з їхнього одягу. В [illegible], пише Пудло, їх називали „бандерівцями". В ш к о л і польські діти не хотіли сидіти з українськими на одній лавці, бо так їх наставляли батьки вдома.

1) Стор. 91 цитованого твору.

(Далі буде)

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА 100 РОКІВ БУДУЄ СВІТЛЕ МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА НАЙТРИВКІШИХ ОСНОВАХ НАУКИ, ЗНАННЯ І ПРАВДИ. ДОПОМОЖІМО ЙОМУ В ЦЬОМУ ЩЕДРОЮ ПОЖЕРТВОЮ НА ЙОГО ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД!

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
302 WEST 13th STREET NEW YORK, N.Y. 10011

Писанка, концерт і Великоднє Свячене у Менор Джуніор Коледжі

Дженкінтавн, Па. — З 6-го квітня в цьому коледжі розпочинається передвеликодній триденний Курс писання писанок, який коштує 5 дол. за всі лекції з практичними вправами. Виклади відбуватимуться по дві години денно, докладніше про це вже інформувала „Свобода". В останній день Курсу, на який надійшло вже чимало зголошень, в тому і від неукраїнців, відбудеться 8-го квітня о 4-ій год. по полудні у великій театральній залі в Менор Коледжі поблизу Філядельфії український концерт, виступатиме хор „Кобзар", який покаже „Катерину", оперу Миколи Аркаса до слів Тараса Шевченка за однойменною поемою. Увесь день у неділю 8 квітня буде „Відкритем днем" у Менор Коледжі для всіх бажаючих оглянути цю вищу школу для дівчат, якою керує президент Мати Ольга, ЧСВВ (недавно відзначено 25-ліття з часу заснування коледжу українськими Сестрами-Василіянками).

У неділю 29-го квітня Менор Джуніор Коледж влаштовує, як і щороку, традиційний Великодній обід — свячене. Посвячення традиційних страв відбудеться перед виступом Дівочого хору при коледжі, під мистецьким керівництвом професора музики Михайла Длябоги. Свячене розпочнеться о 3-ій год. по полудні, вступ для дорослих 2 дол., для дітей до 12 років віку 1.50 дол. Дирекція Коледжу прохає писати-зголошуватись до 13-го квітня, подаючи відомості про кількість осіб та залучуючи чек. Хто бажає дістати докладніші інформації, можна телефонувати: (215) 885-2360.

ВАЖЛИВЕ ВІЧЕ В АВСТРАЛІЇ

Канберра. — Представництва різних етнічних спільнот у Австралії, в тому української спільноти обговорюють справу вивчення різних европейських живих мов у публічних австралійських школах, домагаючись фінансової підтримки від федерального уряду. „Вільна думка" в числі ще з 12 листопада м. р. і в новіших виданнях інформує, що в окремих містах відбулися або ще будуть віча з участю представників різних національностей, які виносять резолюції й пересилають їх до вищих інстанцій. У Лідкомбі на такому вічі був присутнім і промовляв лідер Лейбористської партії Г. Вітлем. Становище уряду до цієї проблеми все це не ясне, але в деяких школах починають запроваджувати вивчення різних мов, якщо є досить таких учнів чи учителів.

У Сенаті зростає опозиція проти акції летунства в Камбоджі

Вашингтон. — Голова сенатської Комісії для закордонних зв'язків Дж. В. Фулбрайт заповів, що він перешле листа державному секретареві Вілліямові Роджерсові з вимогою, щоб Уряд з'ясував, на якій правній основі американське летунство бере участь у війні, яка продовжується в Камбоджі. Голова демократичної більшости в Сенаті Майкел Менсфілд заявив, що коли останній американський вояк від'їде з Південного В'єтнаму, то Америка не матиме ніяких логічних підстав бомбардувати будь-які цілі в Камбоджі, бо ті дії в Камбоджі були ведені під кутом забезпеки американських військ у сусідньому Південному В'єтнамові. До тих демократичних голосів приєднався також республіканський сенатор з стейту Ню Йорку Джекоб Джевітс. Але секретар оборони Елліот Річардсон, зізнаючи на сенатській Військовій Комісії твердив, що Президент має конституційне право відрядити летунство для бойових дій у Камбоджі і це дістється на виразну просьбу легального уряду Камбоджи. Ближче з'ясував становище Америки в цій справі асистент державного секретаря для далекосхідніх справ Маршалл Ґрін на Комісії для закордонних справ в Палаті репрезентантів, де він ствердив, що дії американського летунства в Камбоджі мають не тільки військовий характер — підтримування тамошнього державного наземного війська — але й політичну ціль, як засіб натиску на Північний В'єтнам, щоб той перестав помагати місцевим комуністам і щоб приспішити перемир'я у Камбоджі. Покищо у Камбоджі ситуація дуже хаотична і погана — однаково з військового, як політичного погляду.

Намагаються популяризувати „соціялістичний реалізм"

Москва. — ТАСС поінформував про те, що секретаріят правління Союзу письменників СССР і Державний комітет Ради міністрів СССР для справ видавництв, поліграфії та книжкової торгівлі проголосили конкурс на найкращу працю про „соціялістичний реалізм". Мета такого конкурсу — „заохотити критиків та літературознавців створити науково-популярні твори, присвячені актуальним проблемам соціялістичного реалізму в красному письменстві та літературній критиці". Для переможців у конкурсі будуть признані премії Спілки письменників та згаданого Державного комітету, а також звання лавреата. Підсумки конкурсу будуть зроблені 5 травня 1974 р.

Радіо-передачі про Український Народний Союз розпочинаються у стейті Коннектикат

Ню Гейвен. — Дня 31-го березня ц. р. українська радіо-програма на станції WRYM в Нювінгтон, Конн. на хвилі 840 розпочне свої передачі про Український Народний Союз та його службу громадянству. Оголошення подаватимуться в рамцях української програми, яку провадить п. Ричард Керрі кожної суботи від год. 10.30 до 11.45 перед полуднем. Українською мовою заповідає Маруся Вільчинська. Перша передача буде в найближчу суботу 31-го ц. м. у формі інтерв'ю, яке переведе згадана дикторка із репрезентантами УНСоюзу проф. Іваном Телюком, заступником головного предсідника УНС і д-ром Михайлом Снігуровичем, головою Округи Відділів УНС Ню Гейвен і обласним організатором на Нову Англію. Можна сподіватися, що члени УНС і все українське громадянство стейту Коннектикат і суміжних місцевостей в стейтах Массачусетс і Ровд Айленд із зацікавленням будуть слухати ці передачі. Треба пригадати, що від листопада мин. року подібні передачі подаються теж на українській радіопрограмі у Вілімантику. Програму цю провадить і є її диктором п. Михайло Тимків. Програму передається кожної неділі від год. 12 до 1-ої по полудні, на радіостанції WJLJ на хвилі 1 400. Програма має назву „Українські Мелодії". Вона поширена особливо в околицях Вілімантику, Колчестеру, Норвічу і суміжних громад.

Совєти розбудовують свою загрозливу мілітарну потугу

Вашингтон. — Совєти безперервно удосконалюють і побільшують свій арсенал стратегічної зброї, звертаючи найбільше уваги на далекосяжні ракети з атомовими „головками" — ствердив найавторитетніший в цій справі голова шефів об'єднаних американських штабів, адмірал Томас Г. Мурер. Він зізнавав 27 ц. м. на сенатській Бюджетовій Комісії Адмірал Мурер виступав в обороні зголошеної президентом Ніксоном до Конгресу вимоги щодо признання 79-ти більйонів на оборонний бюджет. Вказавши на загрозливе зброєння Совєтського Союзу головно в ділянках ракетної зброї і морської фльоти — адмірал Мурер боронив конечність удосконалення теперішніх американських підводних човнів, вивінованих ракетами „Поляріс": ті ракети вже перестарілі у порівнанні з совєтськими ракетами, і Америка мусить заступити їх сильнішими та дільнішими ракетами „Позейдон". Крім того Америка удосконалює свої найсильніші ракети „Мінютмен". Ці обидва типи американських ракет всилі переносити багаточленні атомові „головки" з удосконаленим прицілом, водночасно в різні цілі. Совєти мають тепер — чи радше мали недавно і те число вже підвищили — 1,618 наземних далекосяжних ракет, включно із здатними перелітами понад Атлантійський океан. Адмірал Мурер з'ясовував також стан атомоворакетної зброї Комуністичного Китаю. Китайські ракети можуть вже вдаряти на віддаль 1 500 до 2.500 миль і Китай розпоряджає вже певним числом ракет на віддаль 3.500 миль, але працює наполегливо над здобуттям ракет на віддаль 6.600 миль.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Пам'яті Івана Дмитрова

св. п. Іван Дмитрів

25-го грудня 1972 року помер учасник Визвольних змагань за волю України, Іван Артемович Дмитрів. Народився він у Ново-Українці на Україні. По закінченні клясичної гімназії в Єлисаветграді, нині Кіровоград, в початках двадцятих років студіював у Новоросійському університеті в Одесі, але студій не закінчив, бо за наказом НКВД виїхав за межі України, на Сибір. На засланні до 1931 року перебував по різних містах, бо НКВД не дозволяло довший час проживати в одному місті. Деякий час перебував на Акмолінщині, де у 1925 році одружився.

У 1931 році, разом з родиною, повернувся до Кіровограду, де працював економістом на заводі „Червона Зірка", а згодом у промисловій кооперації на тій же посаді.

Під час великого ісходу людей з України, в 1943 році, разом з родиною виїхав на захід, до Зальцбургу, де перебував в таборі переміщених осіб до 1948 року, і того ж року виеміґрував до Арґентини.

Перебуваючи в Арґентині Покійний, крім заробітчанської праці, бере активну участь у церковному і громадському житті православної громади. У 1962 році він переїжджає до Лос Анджелесу в ЗСА, і як в Арґентині, так і на новому місці осідку, активно включається в церковне і громадське життя громади, стає членом Парафіяльної Ради, уповноваженим УНРади для збірки фондів, а також приймає активну участь в комбатантській організації.

Особлива риса св. п. Івана Артемовича — це велика жертвенність на громадські цілі та окремим особам-залишенцям, які із-за старшого віку не змогли виїхати з Европи до інших країн, а також старшим українським людям в Арґентині.

Поховали Покійного 27-го грудня 1972 року. Проводжали його родичі, численні приятелі й знайомі. Похоронну Службу Божу відправив настоятель церкви св. Андрія Первозванного о. Юрій Поченюк. Прощальні промови виголосили о. Олександер Довгаль і інж. М. Підруцький. Промовці відзначили жертвенність небіжчика і його великий патріотизм.

Після похорону, на бажання дружини Покійного Галини, присутні проспівали традиційну пісню українських вояків: „Видиш, брате мій", за що вона зі синами і родиною висловили всім особисту подяку.

А.Р.

ДО НЮ ЙОРКУ ПРИБУДЕ СОВЄТСЬКИЙ БАЛЕТ із Москви, який виступатиме влітку в Метрополітальній Опері. Приїдуть 70 артистів і 60 студентів балету. Міністер освіти СССР Єкатеріна Фурцева не давала впродовж 5 років дозволу тому балетові з Большого Театру виїхати за кордон, побоюючись протестаційних демонстрацій, яких тепер менше, або ж того, щоб дехто з балету не залишився в Америці.

ПОДАЄТЬСЯ ДО ВІДОМА

всім мешканцям Українського Села в Глен Спей, Н. Й. і околиці і всьому нашому Громадянству, що

ТРАДИЦІЙНИЙ
НАШ ВЕЛИКДЕНЬ

відбудеться цього року в нашому Селі

29-го квітня 1973 року

Отсим запрошується широкі круги нашого Громадянства взяти численну участь у всіх церковних відправах, як і рівнож у

СПІЛЬНОМУ ВЕЛИКОДНЬОМУ СНІДАННІ

яке відбудеться зараз по Великодній Службі Божій —

в залі Оселі УРСоюзу „ВЕРХОВИНА"

По снідані — гагілки біля церкви виведе в числі 50 осіб — Танцювальний Гурток при Осередку ЮСУМА з Нюарку, Н. Дж.

ЦЕРКОВНИЙ КОМІТЕТ

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Уділовців Українського Народного Дому В НЮ ЙОРКУ

— відбудуться —

в суботу, дня 7-го квітня 1973 року
о год. 4-ій по пол.
у ВЛАСНОМУ ПРИМІЩЕННІ
при 2-ій Авеню ч. 140-142
із слідуючим порядком нарад:

1. Вибір чотирьох (4) членів Ради Директорів на час трьох (3) років;
2. Біжучі справи.

Тому, що багато висланих запрошень повернулося, просимо Шановних Уділовців, котрі змінили місце замешкання подати точні свої адреси.

ДИРЕКЦІЯ

В пошану пам'яті наших Дорогих і Незабутніх
сл. п. СВЯТОСЛАВИ з ВИТВИЦЬКИХ БЕРЕЗОВСЬКОЇ
і
сл. п. ТАРАСА ВИТВИЦЬКОГО
складаємо:

на фонд „Церква в Потребі"	$30.00
на Воєнних Інвалідів	30.00

Ірена і Микола ГНАТЧУК

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого Товариша гімназійних і студентських років
бл. п. БОГДАНА МЕЛЬНИКА
складаю 25.00 долярів
на Фонд Верховного Архиєпископа УКЦеркви.

Роман МЕЛЬНИК

ВЕРХОВНЕ КОЗАЧЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО,
КОЗАЧИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ — КНВД
повідомляють про смерть 28-го березня 1973 року

Інж. ІГНАТІЯ АРХИПОВИЧА
БІЛОГО

бувшого Верховного Отамана, члена Кубанського Уряду, Депутата Кубанської Крайової та Законодавчої Ради, Депутата Верховного Козацького Круга Дона - Кубані - Терека, редактора „Козака", „Голосу Козацтва", „Вільного Козацтва", „Козацтва".

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 31-го березня 1973 р. о год. 12-ій дня в храмі св. Володимирівського цвинтаря в Джексон, Н. Дж. на козацькому відділі.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Дружині Покійного Татяні Юріївній Білій висловлюємо глибоке співчуття.

ЗА АКЦІЮ ПРОТИ АКАДЕМІЧНОГО РУСОФІЛЬСТВА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

учителів, не видержує критики, і стануть об'єктивними істориками. Певним також є, що така зміна сама собою не прийде, бо людська суб'єктивність в багатьох випадках сильніша за наукові докази та аргументи. І про це ми всі також знаємо.

Наші студентські громади, СУСТА і ТУСМ повинні підшукати в кожному університеті відповідних студентів, які при мінімальному ризикові зможуть довести до такої необхідної конфронтації. Як уже було відмічено, тут треба вибрати академічно сильних студентів, які без шкоди для себе зможуть взяти „на пробу" курс історії Росії і яким такий курс принципово не є потрібним.

Деякі професори люблять шкодити тим студентам, які не йдуть по лінії їхнього думання чи політичного „кредо", і цього треба бути свідомим. Де можна і де буде потреба, доведеться організувати масові акції, піддержувані всіма студентами. Всі інші типово місцеві обставини мусять бути узгляднені. Вибір інструкторів також мусить бути продуманим, щоб не зразити собі наших приятелів, яких також нам не бракує і число яких росте. В разі потреби УККА мусить негайно подбати про правного оборонця, і його адреса мусить бути відомою нашим студентам. Кошти, пов'язані із такою акцією, мусить перебрати УККА так само, як це робить жидівська „Антай-Діфемейшен Ліг". Не сумніваємося, що таким чином УККА здобуде собі ще ширше признання та підтримку в українській громаді, бо тут ціль для всіх ясна і велика!

Українські професори в американських університетах мусять служити нашим студентам порадами та моральною піддержкою. Втікати нам від цих завдань нерозумно, бо вже немає куди втікати, а залишатися збоку є негідною поведінкою, бо терпіння нашого студента є нашим спільним терпінням. І тому кінчаємо словами згаданої вище студентки — „Така велика ціль варта і великих зусиль".

З'ЇЗД ПРАВОСЛАВНИХ СТУДЕНТІВ

Саскатун. — Українські студенти Колегії св. Андрея у Вінніпегу, Інституту св. Володимира в Торонті, Інституту ім. П. Могили в Саскатуні та Інституту св. Івана в Едмонтоні, відбули в місяці лютому свій з'їзд у приміщеннях Ін-ту ім. П. Могили. Студенти виголошували доповіді, показували п'єсу, займалися спортовими грами, а потім діставали в нагороди чаші. Всі студенти побували на Богослуженні, потім брали участь у вечірньому концерті.

КОМІСІЯ У СПРАВАХ МОЛОДІ

Комісія у справах молоді при Верховній Раді в Києві 14-го березня вказала, що молодь не знає законів СССР і нібито тому їх порушує та навіть поповнює злочини „супроти соціялістичної законности". Комісія постановила провадити роз'яснювальну правову роботу серед молоді в Україні, бо „в цілому стан правового виховання ще не відповідає сучасним вимогам".

Розшуки

У важних родинних справах пошукується

п. СЕМИРОЗУМА

який виїхав з Кракова в 1940 роках. Хто знав би про нього, або він сам прошу писати:

ЮСТИНА ІЛЬНИЦЬКА
2512 E. 30th Street
Lorain, Ohio 44055

КОРОТКІ ВІСТКИ

П'ятниця, 30 березня 1973

З ПЕРШОГО КВІТНЯ РОЗПОЧНЕТЬСЯ В ЗСА бойкот м'яса та м'ясних виробів, щоб добитися значної знижки цін. У багатьох містах країни потворились громадські комітети, і в більшості випадків їх очолюють жінки, домашні господині, які найбільше відчувають несправедливо високі ціни на ті вироби. Продуценти м'яса твердять, що вони не наживаються і не підвищують цін, і це ж саме кажуть перепродувачі худоби та перепродувачі м'ясних виробів. Вже помітна подекуди деяка знижка цін на м'ясо. Під час бойкоту люди будуть споживати більше риби та курятини. Бойкот має тривати один тиждень.

ПЕНТАГОН ЗВЕРНУВСЯ З ПРОХАННЯМ ДО КОНГРЕСУ, щоб він виділив 200 мільйонів долярів для утримання і збереження п'ятьох ескадр літаків типу „Б-52". Ці важкі літаки - бомбардувальники, відомі ще з часів Другої світової війни, виявилися й у в'єтнамській війні вартісною бойовою зброєю.

ПРИБЛИЗНО 100 ІНДІЯН У ВУНДЕД НІ вже не проти того, щоб замиритися з федеральними властями, закінчити бльокаду й розпочати переговори. Ту групу в селищі очолює лікар. Але яких 5 чи 7 особливо войовниче настроєних індіян погрожують зброєю своїм червонолицим землякам і не погоджуються на будь-які уступки чи переговори. Біля сотки індіян з іншого племени підійшли до селища Вундед Ні — вони вороже наставлені до тих індіян, які захопили селище. Малий літак сів поблизу селища й передав обложеним індіянам зброю та харчі. Коли туди вилетів поліційний гелікоптер, літачок негайно зник. Припускають, що він прилетів з Канади.

У КЛІВЛЕНДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ХІРУРГ Роберт Вайт зробив незвичайний експеримент: він пришив голову мавпи до тулубу іншої мавпи. Голова жила, реагувала на світло, звуки тощо, пізнавала давніше знайомих, відчиняла рот — але не могла керувати новим, пришитим тулубом. Не відомо, чи та експериментальна двомавпа живе й досі.

У ПОВІТІ КУК, ОРЕҐОН, ДИРЕКТОР школи почав через місцеве радіо щодня оголошувати прізвища учнів, які не хочуть вчитися і не приходять до школи вранці, хоча й виходять із дому. Учні невдоволені з такого проголошування, як і деякі батьки, які вважають, що це є втручанням „у приватне життя". Але все таки кількість учнів - лінтюхів зменшилася через це на одну четверту.

ДВА МОЛОДІ ЗЛОЧИНЦІ ЗАЙШЛИ в помешкання 78-літньої Е. Бравн в дільниці Ню Йорку Флатбуш, жорстоко побили стареньку й забрали деякі речі. Сусіди зауважили, що в тім помешканню щось не гаразд і викликали поліцію, яка схопила на місці злочину А. Кітта і В. Сантьяґо. Старенькій жінці проламали череп.

ПРЕМ'ЄРОМ ФРАНЦІЇ ЗАЛИШАЄТЬСЯ П'єр Мессмер, колишній міністер військових справ. Французький уряд зголосив свою димісію, як водиться у зв'язку з переведенням нових парляментарних виборів, але президент Жорж Помпіду просив Мессмера залишитися на своєму пості. Де-голлісти зберегли свою абсолютну більшість у 490-тичленному французькому парляменті, дармащо втратили 100 своїх попередніх мандатів.

У МОСКВІ ВІДКРИТО в тамошній американській амбасаді новий відділ для торговельних справ, який інформуватиме американських бизнесменів, що прибувають до Москви, як теж даватиме інформації совєтському урядові про можливості імпорту - експорту у взаєминах з Америкою. З цього приводу відбулося прийняття в амбасаді з участю совєтських гостей і закордонних дипломатів.

У ТУРЕЧЧИНІ НАСТАЛА державна криза: скінчився конституційний термін урядування президента Севдета Суная та не обрано нового президента. Турецький парлямент поділений на прихильників військового та цивільного кадидата на нового президента, але ні один з них не може зібрати на себе потрібної кваліфікованої більшости голосів. Ця провізорія, яка погрожує упадком престижу держави, дає новий арґумент військовим колам, що треба перевести військовий переворот: цього й бояться всі прихильники демократичного правління.

ШВАЙЦАРІЯ РІШИЛА включитися до справи замирення на Близькому Сході. Швайцарський міністер закордонних справ П'єр Ґрабер повідомив, що він незабаром виїде до Ізраїлю і Єгипту. Його офіційна ціль — запевнити Ізраїль і арабський світ, що Швайцарія зберігає повну невтральність, але власне завдяки тій невтральності Швайцарія має надію відіграти позитивну ролю в затяжному близькосхідньому конфлікті.

В ІТАЛІЇ СТРАЙКУЮТЬ 5.000 митних інспекторів вже два тижні. Насправді їхній страйк звертається проти уряду, який хотів покінчити з неморальною системою, що імпортери і експортери платили „приватні" хабарі митним інспекторам за швидке полагоджування контролі їхніх товарів на кордонах Італії. На італійсько - австрійському кордоні при Бреннерському гірському просмикові накопичилось коло 3.000 вантажних авт, які не всилі переїхати через контрольний пункт.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що дня 25-го березня 1973 року відійшов від нас на Вічний Спочинок, на 50-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ та БАТЬКО

бл. п.

ІВАН БОДНЄВИЧ

народжений на Лемківщині, в селі Брунори, Україна.

ПАНАХИДА відбулася 28-го березня 1973 р. в год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Quinn.

ПОХОРОН — в четвер, 29-го березня 1973 р. о год. 9:30 рано з української католицької церкви Чесного Хреста в Асторії, Н. Й., на цвинтар в Бронксі, Н. Й.

Горем прибиті:

дружина АННА
доньки: ОЛЯ, АННА і МАРИНКА
Мама в Україні
і найближча Родина тут і в Україні
